

cer 7 nemških nacionalcev, 5 nemških krščanskih socialcev, 2 nemška socialna demokrata, 3 Poljake, 2 Jugoslovane, 11 Čehov, 2 Maľorusa in 1 Italijana. Umrlo jih je 22, med njimi slov. poslanca Mandić in Povše, eden, dr. Pollauf, je padel na bojišču, dva stao določila mandate, izgubili so mandate: češki poslanci Buřival, Choc, dr. Kramar, dr. Rašin, Netolický in Vojna, maľoruska poslanca Kurilovič in dr. Markov ter koroški slovenski poslanec Grafenauer. Obešen je bil italijanski poslanec dr. Battisti.

je brez osti in škode za češko in slovansko narodnost sploh. Zakaj ravno ta vojna je dokazala neovrženost dejstva, da je Avstrija militaristično, političsko in gospodarsko navezana na Slovane zaradi ogromne množice teh svojih pripadnikov. Svetovna vojna je dalje neovrženost dokazala, da se je vse slovansko prebivalstvo monarhiije istotako kot nemško izkazalo dinastiji in državi prijazno, kakor tudi — zapostavljajoč vse narodne spore za skupno državno misel — pripravljeno za vsako žrtve na krvi in imetju v interesu skupne domovine. Narodni interesi ostanejo tudi po vojni na obeh straneh, in ni nemožno, da se po vojni narodna nasprotstva in boji obnove. — Gre pa le zato, da ostane in da bo vse nadvladala skupna avstrijsko-dinastična državna misel.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Denarne zbirke na ljudski šoli pri Sv. Marjeti niže Ptuja 523 K 24 vin.; v »Tednu Rdečega križa« nabrano v Ledinah 290 K; na rojstni dan Njegovega Velikanstva so priredila po iniciativi šol. vodstva dekleta v Idriji cvetični dan za goriške begunce. Nabralo se je 223 K, ki so jih poslali Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani; nadučitelj Rostohar v Crkljah pri Kostanjevici 4 K; otroška predstava v Kamniku 153 K 44 vin.; šolski otroci v Metliki od prodaje zastavic na cesarjev rojstni dan 20 K; Tonica Kračmanova, učiteljica v St. Lenartu pri Laškem trgu 2 K; dvorazrednica v Tomišlju v »Tednu Rdečega križa« 254 K; v Kringi (Istra) nabrali 400 K; skupaj 1879 K 68 vin.

V zadnji številki izkazanih	177.287 K 43 v.
Danes izkazanih	1.879 » 68 »
Doslej nabranih	179.167 K 11 v.

IV. VOJNO POSOJILO.

Šola pri Sv. Marjeti niže Ptuja 21.600 K; po posredovanju učiteljskega osebja v Tomišlju pri Ljubljani 17.000 K; šolski okoliš v Kringi (Istra) 4000 K; skupaj 42.600 K.

V zadnji številki izkazanih 2.317.038 K — v. Danes izkazanih 42.600 » — »

Skupaj IV. voj. posojilo 2.359.638 K — v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Za »Rdeči križ« itd.	179.167 K 11 v.
III. vojno posojilo	278.748 » 69 »
IV. vojno posojilo	2.359.638 » — »
Srednje šole	29.704 » 58 »
Končna vsota	2.847.258 K 38 v.

Málo spominov.

Bilo je leta 1913. jeseni. Sešli smo se absolventje učiteljske v Ljubljani izza leta 1878., da praznujemo svojo 25-letnico. Godilo se je tačas tako, kot se sploh dogaja ob takih prilikah: reminiscence so se oživljale, doživki se razmotirali, nade v boljšo bodočnost so se obujale i. dr. Došli so vsi živi kolegi — dva sta že umrla — razen treh, izmed katerih je bil eden bolan, eden zadržan vsled bolezni v svoji obitelji, a eden, čeravno v Ljubljani bivajoč, ni došel med stare tovariše svoje, rajši se je — odpeljal na Gorenjsko. To nas je vse žalostilo ter smo ga

tozadevno ob razhodu primerno počastili z brzojavko. — Čemu to omenjam? Naj si vsakdo odgovori sam! — Habeat sibi!

Bilo je v Gorici ob sestanku naše »Zaveze«. Častno število slovenskih učiteljev in naših ljubih gostov je bilo tačas zbranih ob bistrini, danes tako krvavi Soči... Lepe so bile ure, ki smo jih tu prebili, še lepši pa so sponini na ta naš praznik! Še danes mi prijetno doné v ušesih mili zvoki slovenskih pesmi ter so mi v spominu navdušeni govori ob slavnostnem obedu, zlasti pa onjevitve besede muzikalničnega Čeha — Lacine... Ne zabini nikdar otožno-milega obraza med nami bivajočega skladatelja — tovariša H. Volariča, ki je menda že ta tačas čutil, da ga v goste vabi neizprosna Morana...

Pred par leti je praznovalo neko slovensko učiteljsko društvo svojo 25-letnico. Tega slavlja sem se udeležil tudi jaz. Ko v shajališču — bilo je v primerno odlični šolski sobi — pozdravim kolege, zazrem tudi tovariša, ki ga že par decenij nisem videl in s katerim sem prebil eno leto na učiteljskem. Spoznam ga koj. Pristopim k njemu, ga prijazno nagovorim in pozdravim. A mož se namuzne in dela, kot bi me ne poznal ter v zadregi nekaj mrmra. Meni je bilo to seve dovolj in vedel sem, pri čem sem... Kajpada, okrajni šolski nadzornik danes ne more biti kar tako vsakdo! —

Pozdravlja Vas

Slamoštev.

Izprijena mladina.

Odkar imamo vojno, moramo neprestano poslušati tudi modrovanja vsakorvrstnih moralistov o izprijenosti mladine. Vojna je dogodek, ki je gotovo katastrofalno vplival na vso moralo in morda pri odraslih še bolj, kakor pri mladini, zakaj odrasli vidijo razločno kričeče nesoglasje med moralnimi načeli in med dejanskimi življenjem, dočim mladina še nima dovolj razvitih umstvenih sil, da bi mogla spoznati to nesoglasje.

Posredno vpliva vojna seveda tudi na mladino. Vse življenske razmere so se premenile; očetje so večinoma v vojni, matere imajo dvojno delo in dvojne skrbi, vse živi drugače kakor je živelo v mirnih časih, otrok vidi in sliši stvari, ki jih prej ni videl in slišal — kako naj ostane to brez vpliva nanj, ko je resnično in izdatno nadzorovanje mladine popolnoma izključeno. Prestopki in zločini mladine so se med vojno brezdvomno pomnožili, a če so se bolj pomnožili kakor pri odraslih, je jako dvomljivo.

Kriminaliteta mladine je očitna nevarnost za bodočnost vsakega naroda. Nekaj mladine se je vedno izprijilo tudi v mirnih časih in se je bo izprijilo tudi še v bodoče. Absolutno se to ne bo dalo nikoli zabraniti, najmanj pa se bo to doseglo z dobrimi nauki in s kaznimi. Kazni vplivajo morda na druge, na prizadete pa malo ali nič.

Vzroki mladinske izprijenosti so dvojni: notranji in zunanji in morda umestno je v teh časih, ko se toliko pisari o pokvarjenosti, da se na kratko nanje ozremo.

Predvsem si je treba zapomniti, da sta psihična in fizična energija v nerazločljivi zvezi. Otroci, ki nima dosti tečne hrane, tudi nima dosti npravnih moči v sebi, da bi se uprli izkušnjavam, in vsaka izkušnja ga premaga. Lakota je prvi povod za nepoštena dejanja, lakota zbudi

v otroku vse slabe instinkte, a ravno s hrano za otroke je pri nas v Avstriji slabo preskrbljeno. Unmrljivost dojenčkov je jako velika in dognana resnica je, da umrje skoro polovico dojenčkov za lakoto, pa tudi večji otroci nimajo skoro nikoli toliko tečne hrane, kolikor jo rabijo. Ali misli kdo, da se da lakota ugnati z lepimi nauki in s palico?

Tudi telesno negovanje igra pri vzgoji otrok veliko vlogo. Obleka na primer ni važna samo v zdravstvenem oziru, nego tudi v vzgojnem. Nobena stvar ne vpliva na dostojnost in samozavest mladine tako uničevalno, kakor slaba obleka. Slaba obleka je uniforma beraštva in propalosti; slabo oblečen otrok se čuti deklasiranega in je zaradi svoje obleke prisiljen, se izogibati boljše oblečenih krogov, kakor se boljše oblečeni krogi njega ogibajo. Taka ločitev vpliva usodepolno na vse življenje in sodi med najtežnejše vzroke, da se ljudje tako skrbno ločijo po stanovih in kastah.

Mladinske izprijenosti so seveda v veliki meri krivi tudi krogi, v katerih mladina živi. Če v družini ni lepega, pametnega življenja, če starši z besedo in z zgledom ne drže otrok na pravem potu, potem tudi otrok ne more postati dober. Predpogoj za boljšo rodovinsko življenje so pa stanovanja. Žal, da so stanovanja jako draga in ni nič nenavadnega, da prebiva po štiri ali pet oseb v eni sobi, dostikrat ne samo domači, nego tudi še tuji ljudje. Mala prenapolnjena stanovanja, ki največkrat niti snažna niso, sodijo med velike sovražnike zdravja, kulture in etike, v takih stanovanjih se najbolj razpase socialna beda, taka stanovanja so močvirja izprijenosti in kriminalitete.

Tudi vpliv ceste in okolice je lahko pogubonosan za otroke. V dotiko prihajajo s propalimi ljudmi, moškimi in ženskimi, slišijo in vidijo grde stvari in se jih navzamejo tem lagie, ker z bolj vzgojenimi in nadzorovanimi otroki sploh ne pridejo v stik. Dolgočasje, nastalo zaradi pomanjkanja knjig in igrac, razvedril in zabav, zavede otroke v igro. »Fucanje« je n. pr. ena najbolj razširjenih, skrajno slabo vplivajočih iger, zakaj ta igra zavede otroke, da poizkušajo na vsak način dobiti kaj drobiža. V drugih deželah imajo vse polno otroških zavetišč, grelnic, zavodov, kjer dobivajo ubožni otroci juho, igrace itd., a pri nas je vse to še v povojih.

Socialne razmere so torej največ krive, da se izprijdi razmeroma precej velik del mladine. Koliko je med to izprijeno mladino krivo to, da so starši alkoholiki, se pač ne da dognati. Priznava pa je, da so v blaznicah, v ječah največ ljudje, katerih starši so bili alkoholiki in priznava je dalje, da je duševna omejenost otrok, neumnost, dostikrat je izraz konstitucionalne bolezni, na primer skrofuloza, ki je zopet posledica nezadostne hrane in slabih stanovanj.

Sploh je alkoholizem staršev vedno usodepoln za otroke. Pijanci so navadno sirovi, ljubosumni in živinsko pohotni, da se ne obvladujejo niti pričo otrok; krvo-sramnost je navadna samo med alkoholiki.

Izboljšanje izprijenih otrok je nekaj skoro nemogočega. Človeška družba pa ima dolžnost poskrbeti, da se otroci sploh ne bodo izprijili. To se da doseči seveda samo s socialnimi reformami. Za otroke je treba poskrbeti, da bodo imeli zadosti tečne hrane in da bodo imeli pošteno obleko, staršem je treba preskrbeti primeren stanovanj. Na Pruskem imajo invaliditetni zakon, ki določa, da je ves prebitek teh zavodov porabljen za zgradbo cenih delavskih stanovanj, in šolski red

KADETJE IN KADETSKI ASPIRANTI V RUSKEM VOJNEM UJETNIŠTVU.

Avstrijska družba »Rdečega križa« javlja: Kakor uče izkušnje, kadetov in kadetskih aspirantov, ki so padli v rusko ujetništvo, zaradi pomanjkanja dokumentov v vojnem ujetništvu daljši čas ne priznavajo za častnike. Tako dobe pripadajoče jim alimentacije mnogokrat šele potem, ko se je ruski »Rdeči križ« informiral na Dunaju o njihovi šarži. — Svojem onih kadetov in kadetskih aspirantov, ki so v zadnjih bojih zapadli v rusko vojno ujetništvo, se tedaj priporoča, da se že sedaj obrnejo do nadomestnih četnih oddelkov onih polkov, ki jim pripadajo dotični vojni ujetniki, da jim uradno potrdijo njihovo šaržo. Kakor hitro potem zvedo za ujetniško taborišče, kjer je bil definitivno nastanjen zadevni kadet, oziroma kadetski aspirant, naj odpošlje uradno potrdilo kadra o šarži dotičnika. Skupni osrednji pozvedovalnici (Gemeinsames Zentralnachweisbureau, Auskunftsstelle für Kriegsgefangene, Abteilung B.) — Dunaj I., Fischhof 3., ki ga odpošlje ruskemu »Rdečemu križu«.

AD PERPETUAM MEMORIAM...

Dunajska »Information« piše v listu z dne 24. pret. mes.: »Nobenega dvoma ni na tem, da je dosedanjí potek vojne nemštvo sploh in dosledno temu nemštvo v Avstriji bistveno pospešil. Ali nemštvo

prišel se še poslovit. — Na grobu se je v iskrenih besedah poslovil od drage pokojnice tov. Iv. Šega, poudarjajoč, da upa, da dobi tam v nebeških višavah ono plačilo, ki ga ji niso hoteli priznati na zemlji.

Lahka ti bodi zemljica!

—n—

Nekoliko bridkih resnic.

„Kogar bogovi čtre...“

Država je ob sedanji izredni draginji dovolila izdatne doklade vsem svojim uslužbencem. Prav tako! Tudi učitelji ljudskih šol so večidel dobili »druginjske doklade«. A razloček pri tem je le ta, da je zadnji državni birič bil deležen večje podpore, nego dostikrat že prileten, osivel — učitelj. In še te bore novce ni prejel naenkrat, marveč jih prejema v obrokih! Tako se torej ocenjuje delo učiteljevo. In kakšno je to delo, zlasti ob

sedanjosti?! O tem nam priča vsaka številka našega glasnika. »Učit. Tovariša«.

V mestu B. živi ljudskošolski učitelj s kopico otrok in že dolgo bolno ženo. Poslednja seveda rabi posebno hrano dan na dan, kar danes ni karsibodi. A česa mož ne žrtvuje za drago mu družico! Pa glej! Oholi mesar, pri katerem ta učitelj že leta odjemlje v svoje potrebe mesnino ter jo mesečno tudi redno plačuje, mu nedavno odpove nadaljnje dajanje mesa, češ, da učitelju danes ne more več dati dalje blaga na upanje, ampak le proti takojšnjemu plačilu. In leta mož si je ob vojni že naredil stotisoče! — Krasna slika socialnega ugleda našega stana, kaj ne? —

Nedavno sem naletel v letniku 1903. »Ljubljanskega Zvona« v Jos. Dolinarja povesti »Trenutki iz učiteljskega življenja« na pasus, kjer se učitelj Zamuda svojemu kolegi Idoliniku, ko ga ta vpraša, zakaj ni dal nobenega svojih otrok v šolo, t. j. študirat, dobesedno odreže takole: »Poizkusil sem, toda ni šlo. Prijatelj,

mi nismo za to. Naposled sem si pa mislil: Saj drugega bi ne bil nikoli, kvečjemu, ako bi zmozel toliko, da bi postal učitelj. In kaj bi bil potem? Ali ne stradam že dovolj jaz, čemu naj bi še moji sinovi? A pošteno delo se dobi povsod poštenje plačilo nego pri učitelstvu, bodisi pa makar pri konjedercih«. — Ali bi J. Dolinar pisal danes — drugače? —

V pisarnici sem. Pri meni je kolega, s katerim živahno kramljava glede težkoč aprovizacije dandanes. Kar nekdo potrka. Vstopi potnik — Žid. Že sem ga hotel kar odsloviti, ko pokaže ščitast papir z raznimi narisanimi — podplat. S tovarišem se spogledava, češ, težko je dobiti danes podplatev. Vprašava, kako in kaj je z robo. Razloži nama. A koncem koncev zveva, da gre za podplate iz — papirja. Seve je bil našega razgovora zdajci konec. A Žid namizika in pravi: Aber noch größere Herren bestellen sich diese Waare. Sie als Lehrer können sich heute eh' nichts Besseres leisten! Tableaux! —

Tako je z nami!... Ali naj nas bo sram takih pojavov? Kaj še! Oni naj se sramujejo, ki nam režejo kruh. —

Klanja se Vam

stari

Slamoštev*.

Pevski zbor praških učiteljev.

Zorko Prelovec (Praga.)

Marsikomu je še dobro v spominu koncert, ki so ga pred leti v Ljubljani priredili moravski učitelji-pevci. Dolgo potem se v naših glasbenih krogih ni govorilo in debatiralo o ničem drugem kot o občudovanju visoke umetniške stopnje, ki jo je dosegel pevski zbor moravskih učiteljev z energijo, samozavestjo in trdnostjo.

Pod tem pseudonimom sem se zglašal že pred več nego tridesetimi leti v tem listu ter hočem to časih odslej tudi storiti, ako Vam bo sploh všeč. (Op. ured.: Prosimo!)

pruski iz leta 1905. določa glede varstva in oskrbe otrok take udobnosti, kakor jih ni nikjer drugje.

Seveda ostane slej ko prej zgled staršev najboljši vzgojni faktor, kazni in nauki pa ne zaležejo nič. K. v »Slov. Nar.«

Naša abstinenca.

Na štirirazredni deški ljudski šoli v Trnovem na Notranjskem se vodi redno protialkoholno gibanje že pet let. Da to plemenito delovanje ne omaga, smo uvedli zadnji dve leti tudi zaradi statistike »Seznam abstinenčnega stanja«, ki ga priobčujem v naslednjem z željo, da

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!

bi podobno storili tudi cenjeni tovariši in tovarišice, ako se jim dozdeva primerno. Kratice pomenjajo: A = vsaj enoletni abstinent; a = enomesečni; v = vinopivec; ž = žganjepivec; p = pivopivec; pj = pijanec. Vpisuje se vsak mesec navadno nekaj dni pred domačo konferenco v uri, ki je določena za prireditev in ter se končni uspehi prepisejo v konferenčni zapisnik.

SEZNAM

abstinenčnega stanja IV. razreda deške ljudske šole v Trnovem leta 1915/16.

I. oddelek.

Tek. št.	Imena učencev	1915 nov.	1915 dec.	1916 jan.	1916 febr.	marec	april	maj	junij	julij	Opomba
1	I. I.	ž	a	a	a	a	a	v	v	p	
2	I. I.	A	A	A	A	rum	a	a	a	a	
3	I. I.	A	A	A	A	A	A	A	A	A	4 letni A
4	I. I.	A	A	A	A	A	A	A	A	A	od rojstva
5	I. I.	a	v	v	a	v	v	v	v	pj	
	Uspehi	3 A 1 a 1 ž	3 A 1 a 1 v	3 A 1 a 1 v	3 A 2 a	2 A 1 v 1 r	2 A 2 a 1 v				

Celotni »Seznam« priobči prihodnja številka »Zlate Dobe«, ki stane letno 3 K. Rudolf Horvat.

Tržaške okoliške šole.

Tržaška okolica je v šolskem oziru v jako zanimivem stanju. Dočim je ljudska šola v mestu, urejena po predpisih, veljavnih sploh za avstrijsko elementarno šolo, na najvišji stopnji razvika — torej z osemletno šolsko obveznostjo — imamo v okolici le šestletno šolko obveznost z dveletno ponavljalno šolo. Taka uredba je za najbližjo okolico velikega trgovskega mesta s svetovnim prometom velik anakronizem, ali v resnici se ta uredba le deloma izvršuje, in sicer prav poljubno: kdor hoče, pošilja svoje otroke v šolo tudi od 12. do 14. leta, a kdor svojega 12 letnega otroka ne mara več pošiljati v ponavljalni tečaj — le par ur na teden v zimskem polletju — temu se tudi nič ne zgodi. V tržaški okolici, gornji in spodnji, imamo torej šolske uredbe, ki veljajo le še v materialno in kulturno manj razvitih drugih avstrijskih kronovinah, n. pr. za Tirolsko, Kranjsko, na Češkem, Stajerskem in drugod je osemletna šolska obveznost strogo izvedena.

V zadnjih časih se je pa ta tržaška uredba pokazala kot jako zastarela, in učiteljstvo tržaške okolice zahteva že več let zaporedoma razširjenja obligatne šolske obveznosti v okolici do 14. leta (oziroma na normalnih osem let), odpravo ponavljalnega tečaja ter razširjenje posameznih šol v višje organizirane, n. pr. petrazrednice v šestrazrednice.

Ker so se pa pred vojno na tržaškem magistratu — in druge šolske oblasti prve inštanice ni, ker ni deželnega šolskega zakona — okoliško šolo smatrali za »scuola

di campagna« (izraz, ki ga državni šolski zakon ne pozna), so te zahteve dosežale le gluha ušesa, in šele sedaj nameravajo storiti prvi korak v tem oziru. Pri tem pa bi bilo želeli, da se šola v mestu ne zamenjuje z ono v okolici. Čujemo namreč, da misli mestna šolska uprava vprašanje razširjenja šole v okolici rešiti v zvezi z rešitvijo vprašanja ustanovitve slovenskih šol v mestu. In tu opozarjamo našo javnost, naj pazi, da zopet ne zamudimo časa.

Če bi hotela mestna uprava zahtevam po razširjenju slovenske šole v okolici zadostiti z ustanovitvijo slovenskih javnih šol v mestu, bi bilo to le reševanje ene stvari — slovenske javne šole v mestu — dočim okoliško šolstvo ne bi s tem nič pridobilo. Potrebno pa je oboje: v mestu moramo Slovenci dobiti potrebnih javnih šol, obstoječe slovenske okoliške šole se pa morajo izpopolniti primerno krajevnim razmeram, t. j. primerno okolici velikega trgovskega mesta! Imamo torej v dveh smereh gibajoče se zahteve: v mestu samem je odpreti toliko slovenskih šol, kolikor jih je treba, da ne bodo naši otroci primorani zahajati v tujejezične šole, v okolici pa se naj obstoječe slovenske šole z uvedbo obligatorične osemletne šolske obveznosti razširijo v petrazrednice, šestrazrednice in večrazrednice, oziroma izpremene ob dosegi osmega razreda v meščansko šolo. — Ta način rešitve tega vprašanja je takoj možen, dočim bi pa ustanovitev kake — tudi o tem govoré — kompenzacijske meščanske šole v mestu vsaj za letos ostala nemožna zaradi raznih materialnih in formalnih ozirov.

Prizadetim činiteljem priporočamo

voljo doseči več, kot so dosegli drugi pevski zbori, morda tudi nenominirani in slavni. Komu udeležencev tistega prekrasnega koncerta še danes ne zvane v ušesih oni »vzdih« aha »v Križkovskega »Utonuli«, koga takrat ni spreletaval mraz ob uživanju moškega zbora Hegarja »Tabor mrtvih«? Mišlili smo: tako odličnega moškega zbora Ljubljana še ni čula. Pevski zbor moravskih učiteljev je vodil njegov izvrstni dirigent Vlach od zmage do zmage, v domovini in izven nje...

Praški učitelji za svojimi kolegi Moravani niso hoteli zaostati. Da bi zlata Praga tudi v zborovski umetnosti ne mogla biti prva? Zne se zasluge Praškega in Vinohradskega Hahola ter ostalih precej številnih mestnih zborov. Storila so mnogo za povzdigo češkega zborovega petja, mi Slovenci smo še v primeri proti njim daleč, daleč... Že kdaj delujejo tu pevske župe, izhajajo pevski vestniki, dočim pri nas »Zveza slovenskih pevskih društev« že leta dremlje — zbog raznih osebnih nasprotij — edina v živ-

ljenje poklicana pevska župa pa svojega delovanja skoro še začela ni. Pa o tem in podobnem pozneje kdaj — o pravem času. — Češka pevska društva, sosebna praška, so pridno delovala, toda modernega umetnega petja niso gojila. To, kar dosedaj še ni bilo pospeševati je prevzel kot svojo teško nalogo »Pevski zbor praških učiteljev«, ustanovljen leta 1908. Ob ustanovitvi so ga druga društva postrani pisano gledala, češ, dosti nas je, čemu še tega treba! Pa ravno opozicija mnogokrat koristi obojestransko. Petdeset učiteljev, navdušenih za svojo pevsko stvar, se ni dalo ustrašiti. Izvolili so si za pevovaljo profesorja praškega konservatorija Frana Spilko, ki je že takrat slovel kot izborni dirigent. Zaupali so v njegove zmožnosti in so hrepneli pod njegovo taktovko doseči najvišje možno popolnost današnje moderne reproduktivne zborove umetnosti.

Na kak način so jo dosegli? Organiziral je zbor sam dirigent. Kot član je smel vstopiti v zbor le dotičnik, ki je prebil strogo izkušnjo. Hkratu se je moral vsak

pri reševanju te važne stvari največjo skrb, ker novi časi naj nas ne najdejo nepravilnih. Zato naj se šola v okolici naravno in času in kraju primerno izpopolni, v mestu pa naj se ustanove potrebne slovenske šole! To se da že zdaj doseči deloma v obliki otvoritve slovenskih vzporednic na raznih mestnih laških šolah, deloma pa s prevzetjem obstoječih slovenskih zasebnih šol v mestno ali državno upravo. Rešitev enega vprašanja pa ne izključuje rešitve drugega; nasprotno: nujni sta obe.

Po »Edinosti«.

Srednješolske vesti.

Pravi dvorni svetnik je postal dosežani naslovni dvorni svetnik deželni šolski nadzornik v Gradcu, Peter Končnik. — Deželni šolski nadzornik v Ljubljani, pgorčnik v evidenci, Albin Belar je povzidan za nadporočnika.

Goriški slovenski dijaki — v barake! Iv. Rojec, dekan in dež. poslanec, piše v »Slovenecu«: Bliža se novo šolsko leto, a o goriški slovenski gimnaziji ni ne duha ne sluha. — Za gojence nadškofijskega konvikta goriškega je poskrbel prevzvišeni nadškof, da bodo sprejeti v škofove zavode v St. Vidu; za dijake, ki so obiskovali goriško nemško ali italijansko gimnazijo, je poskrbljeno na Dunaju — ostane pa še poskrbeti za ostale dijake bodisi slov. goriške gimnazije ali realke ali učiteljske. To vprašanje se da v najkrajšem času tako-le rešiti: Vsi dijaki goriških srednjih šol, ki ne vedo, kje bodo nadaljevali svojo šolo, naj se oglase ter gredo v barake v Lipnico, odkoder jih pošljejo potem najbrže v Bruck. Ako se oglasi sto dijakov, bodo prisiljeni v najkrajšem času otvoriti tam ali kje druge tečaje. Tako bi bili vsi dijaki preskrbljeni za stanovanje, hrano, obleko in šolo; razume se, da bi bili ločeni od drugih beguncev ter bi imeli posebno nadzorstvo in preskrbo. Zato je moje mnenje: dijaki, vsi v barake — in šole bodo koj otvorene! Ne čakajmo in ne tratimo časa z raznimi prošnjami. V barake; iz barak v šole! — Dekanu in poslancu Rojcu odgovarja profesor M. Mastnak: »Slovenec« z dne 22. avgusta t. l. je priobčil med primorskimi novicami poziv č. g. Ivana Rojca, deželnega poslanca in dekanu, na slovenske dijake iz Goriške, naj gredo v barake v Lipnico, odkoder jih pošljejo potem najbrže v Bruck. Ako se oglasi 100 dijakov, bodo prisiljeni v najkrajšem času otvoriti tam ali kje druge tečaje. Opozarjam, da je bil ravno č. g. poslanec Rojec, ki je v »Slovenecu« opetovano slikal v dovolj jasnih barvah težak položaj naših v barakah. Redki bi bili oni naši ljudje, ki bi poslali svoje sinove v barake! In gotovo nihče izmed nas ne dvomi o tem, da je vlada dobro poučena, da čaka več kot sto dijakov, da se zopet odpre njihov zavod. Če lahko otvori vlada tečaje v Brucku a. L., ali kje drugje, naj bo ta drugje v domači deželi, kjer ostanejo dijaki blizu svojcev in doma, ki ga posebno v teh hudih časih vedo prav ceniti. Sicer pa ne razumem, zakaj nam treba govoriti samo o tečajih goriške slovenske gimnazije. Prepričan sem, da se bo oglasilo dovolj dijakov za popolen zavod naše slovenske gimnazije na Primorskem, če se ta otvori na domačih tleh. Ni pa v prid ljudstva, ne v smislu vlade, da bi se zavod izselil iz dežele, ki je vedno nastopala kot tradicionalno zvesta cesarju in domovini proti vsem težnjam irendentizma. Kdor je poplican, išči strehe naši slovenski gimnaziji na domačih tleh!

Izvestje c. kr. II. državne gimnazije v Ljubljani v šolskem letu 1915/16 obsega obširno spomenico o delovanju zavoda v drugem vojnem letu izpod peresa ravnatelja Antona Štrifota. Spomenica našteva tudi profesorje in učence, ki so vstopili tekom tega leta v vojaško službo ali pa so bili to leto še v vojaški službi. V vojaške vzete je bilo vsega skupaj 52 učencev, padli so od njih 4. Nadalje omenja spomenica patriotsko udejstvovanje zavoda, našteva uspeh raznih zbirk ter opisuje razne podrobnostne odredbe ravnateljstva. V izveščju čitamo nadalje še ravnateljev nagovor na učence ob 67 vladarskem jubileju, nagovor profesorja dr. Merharja ob isti priliki ter dve pesmi dr. Merharja za 2. december 1915. Zavod je šel vpreteklem letu 8 glavnih in 2 vzporedna razreda, učiteljski zbor pa 26 članov. Učencev je imel zavod začetkom šolskega leta 1914/15 in koncem leta 1915/16 277, če vštete tudi učence-vojake s predčasnim letnim ali zrelostnim izpričevalom.

Drobne šolske vesti. Zaposlovalne gimnazijske tečaje za italijanske učence v Gradcu je obiskovalo 94 učencev in učenk, 8. pret. m. so dobili letna izpričevala. Tečajev je bilo 8. I.—VIII. Maturo sta napravila dva učenca. — Državna višja gimnazija v Ogrskem Gradišču na Moravskem je imela v šolskem letu 1915/16 84 javnih učencev. V osmem razredu je bil samo eden, drugi so bili poklicani k vojakom.

Gimnazijski zaposlovalni tečaji v Trstu. V »Edinosti« čitamo: »C. kr. ministrstvo za bogočastje in uk je dovolilo, da se napravijo v Trstu zaposlovalni tečaji za slovenske gimnazijce, kakor so bili dvoljni za italijanske gimnazijce v Gradcu. Naša naloga je, da omogočimo, da se ti tečaji obnesejo. Predvsem je potrebno, da se ustanovi konvikt, kakor se je ustanovil za italijanske dijake v Gradcu in na Dunaju.«

Iz ruskega ujetništva se je oglašil dr. Karel Capuder, gimn. prof. v Kranju.

Književnost.

Zvonček objavlja v skupni 7. in 8. letošnji številki to lepo in bogato vsebino: 1. E. Gangl: Pesem mladine (1916). 2. Jančko Leban: Mladi begunec. 3. Radivojeva domačija. 4. Hinko Paternost ml.: V ujetniškem taboru. 5. Custozza in in Vis. 6. Fran Čater. (Slika.) 7. Jos. Vandot: Encijan. (Pesem.) 8. Josip Kralj: Na pohodu. (Pesem.) 9. Stric Pavel: Z delom se učimo. (Dalje.) 10. Nedin Sterad: Srečno dete. (Sinku Svitoslavu. (Pesem.) 11. Stanko Trdan. (Slika.) 12. Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 13. Vojni maršal nadvojvoda Friderik. (Slika.) 14. Generalni polkovnik nadvojvoda Evgen. (Slika.) 15. Muren. (Pesem.) 16. Janez Ciglar: Posvetni blagri. 17. St. N.: Izumitelj lesenega papirja. 18. Jos. Vandot: Sinica. (Pesem.) 19. E—A: Kdaj se človek začne starati? 20. Jos. Vandot: Naš ded. 21. Josip Kralj: Na straži. (Pesem s sliko.) 22. Fr. Rojec: Tončkove sanje in Miklavžev večer. (Dalje in konec.) 23. Fran Žgur: Povodnj mož. (Pesem.) 24. Momest: Vojček. (Pesem s sliko.) 25. Pouk in zabava. 26. Kotichek gospoda Doropoljskega. 27. Listnica uredništva. 28. Pri svojcih na dopustu. (Slika.)

Naročajte in širite naš list! — Pridobivajte mu novih naročnikov!

vodje peti v celim zboru. Šele na to je vsakokrat prevzel prof. Spilko najtežjo nalogo: razložiti svoje intencije, ki so se gale v najmanjše podrobnosti. Iz tega je razvidno, da je bilo začetkom treba nemalo truda. Praški učitelji so z veliko pridnostjo in skoro neverjetno požrtvovalnostjo dosegli svoj smoter. Takoj po prvem nastopu je v občinstvu in pevskih krogih vsaka sovražnost proti novemu zboru izginila. Nasprotno, pozdravil so ga kot novo, resno umetniško korporacijo, ki je kmalu nastopila pot izven Češke. Koncert na Moravskem, zlasti pa obisk Nemčije in prireditve koncertov v Lipskem in Berlinu so dosegli sijajne uspehe. Kritika je brez izjeme izražala povsod svoje najpogostejše priznanje. Na pevski tekmi v Plznu je dobil zbor prvenstvo med vsemi češkimi pevskimi zbori. Leta 1912 pa se je upal javiti na mednarodno pevsko tekmo — v Pariz, ki se je udeležilo 147 moških zborov iz mnogih evropskih dežel in Amerike. Sodilo se je, da dobe najvišje nagrade neko slavno pevsko društvo iz Londona (120 pevcev)